

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту

Завідувач кафедри _____

Сментина Н. В.

«___» _____ 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему: «ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)»

Виконавець:

студентка 6 курсу 5 групи
Факультету економіки та управління
підприємництвом

Сидоренко Олена Віталіївна _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Доброва Наталя Василівна _____

ОДЕСА – 2018

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ	
1.1. Поняття та сутність інвестиційної привабливості регіону	6
1.2. Фактори та умови формування інвестиційної привабливості регіону	10
1.3. Методи та критерії оцінки інвестиційної привабливості регіону.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
2.1. Характеристика сучасного стану Одеської області.....	25
2.2. Оцінка інвестиційної привабливості Одеської області.....	35
2.3. Місце Одеської області за показниками інвестиційної привабливості серед регіонів України.....	43
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
3.1. Основні напрями державного регулювання інвестиційної привабливості	54
3.2. Розрахунок та аналіз інтегрального показника інвестиційної привабливості регіону.....	58
3.3. Шляхи залучення інвестицій та прогноз інвестиційної привабливості Одеської області	68
ВИСНОВКИ	75
Список використаної літератури.....	78
Додатки.....	84

ВСТУП

Актуальність теми. Важливим фактором забезпечення сталого розвитку економіки країни та становлення її позитивного іміджу на світовій арені є інвестиційна привабливість держави. Інвестування значною мірою впливає на вирішення соціально-економічних проблем, з якими стикається будь-яка країна. Саме тому актуальність теми магістерської роботи обумовлюється тим, що на сучасному етапі розвитку економічних відносин між країнами світу роль інвестицій продовжує зростати протягом десятиріч. У процесі глобалізації економіки, всі держави світу тісно взаємопов'язані між собою економічними відносинами. На сьогодні для кожної країни та регіону важливу роль відіграють високотехнологічні галузі залучені в міжнародний обмін. А як відомо, інвестиції є важливим чинником економічного зростання, саме тому кожна країна та окремо регіон зацікавлені в залученні коштів в свою економіку. Одеський регіон не є винятком в цьому процесі.

Сучасний етап розвитку інвестиційних відносин стверджує про те, що держава перебуває у досить складному становищі. На фоні чисельних неефективно функціонуючих інвестиційних проектів, а також нестабільної економічної ситуації в країні, більшість іноземних інвесторів з недовірою відносяться до створення проектів в регіонах України. Саме тому, актуальним є детальний аналіз реального інвестиційного становища регіону, питання залучення іноземних інвестицій, а також можливі шляхи покращення інвестиційної привабливості регіону та країни в цілому.

На сучасному етапі розвитку економіки України виникла об'єктивна необхідність активізації інвестиційної діяльності, бо саме вона є вирішальною ланкою всієї економічної політики держави, яка забезпечує стабільне економічне зростання країни в цілому та її регіонів зокрема. Водночас суттєві структурно-технологічні зрушення в економіці, ринковій та інформаційно-комунікаційній інфраструктурі вимагають потужного фінансового забезпечення.

Залучення та ефективне використання інвестиційних ресурсів є одним з найефективніших джерел розвитку виробництва в регіоні. Це зумовлено тим, що інвестиції торкаються усіх сфер господарської діяльності регіону та країни в цілому і створюють багато можливостей для успішної реалізації поставлених цілей, досягнення соціального ефекту, майбутнього процвітання. Саме тому, важливим чинником є створення сприятливих умов за яких інвестор вклав би свої кошти саме в цю область. Основою для прийняття рішення інвестора про вкладення коштів буде рівень інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату в регіоні.

Серед публікацій з приводу теоретичних та практичних досліджень інвестиційної привабливості, варто відзначити праці таких вітчизняних та іноземних науковців, як В. Дорохов, М. Піндура, Л. Петкова, В. Проскурін, В. Ушаков, А.Асаул, Я. Задорожна, Л.Дяченко, С. Іщук, Т. Кулініч, С. Петровська, Н. Макарій, О. Носова, Т. Момот, А. Дука, Л. Борщ, С. Герасимова, Б. Данилишин, Н. Ткаленко.

Метою дослідження є обґрунтування шляхів підвищення інвестиційної привабливості Одеської області.

Реалізація поставленої мети визначила необхідність вирішення наступних **завдань**:

- визначити основні теоретичні аспекти інвестиційної привабливості області;
- окреслити особливості інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату;
- визначити методи та показники для оцінки інвестиційної привабливості Одеської області;
- розглянути сучасний соціально-економічний стан Одеської області та проаналізувати інвестиційну привабливість регіону у порівнянні з іншими областями України;
- розкрити основні напрями державного регулювання інвестиційної привабливості;

- розрахувати та проаналізувати інтегральний показник інвестиційної привабливості Одеської області;
- визначити основні шляхи залучення інвестицій.

Об'єктом дослідження є інвестиційна ситуація в Одеської області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів відносно шляхів підвищення інвестиційної привабливості регіону.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в роботі використовувалися різні методи. Методи теоретичного узагальнення і порівняння (аналіз і синтез, індукція і дедукція) – для дослідження теоретичних та організаційних аспектів проблеми. Методи зведення, групування та узагальнення, економіко-статистичні методи – для аналізу фінансової звітності, прогнозування показників та відображення тенденцій в регіоні, метод інтегральної оцінки інвестиційної привабливості регіонів України. Обробка даних здійснювалася з використанням пакету EXCEL для Windows.

Інформаційною базою дослідження слугували наукові публікації та монографічні видання вчених, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, дані звітності офіційних статистичних збірників, інформаційні дані, управлінського та аналітичного обліку діяльності державної організації «Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень національної академії наук України.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами проведеного дослідження була опублікована стаття.

Сидоренко О.В. Інвестиційна привабливість регіонів України як фундамент сталого економічного розвитку країни/ Н.В. Доброва, О.В. Сидоренко //Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2018. – № 5 (257). – 244 с., С. 50.

ВИСНОВКИ

В ході проведеного дослідження щодо розвитку інвестиційної привабливості регіону можна зробити наступні висновки.

1. У сучасній науці багато уваги приділяється дослідженню сутності інвестиційної привабливості регіону, проте вітчизняні економісти не мають єдиної позиції трактування щодо розуміння сутності «інвестиційна привабливість регіону». Також сформульовано три методи оцінки інвестиційної привабливості регіонів, а саме: рейтинговий метод, метод інтегральної оцінки, описово-творчий метод.

2. Одеська область розташована на крайньому південному заході України. Головна особливість економіко-географічного розташування області – її приморське та прикордонне положення. На сьогоднішній день в області є 26 адміністративних районів, 19 міст, у тому числі 7 – обласного підпорядкування, 12 – районного; 33 селища міського типу; 1139 сільські населені пункти. В області функціонує 110 промислових підприємств. Провідне місце в структурі товарної продукції займає харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів. У структурі промислового виробництва області значна роль належить легкій промисловості. За своїм туристично-рекреаційним потенціалом Одеська область посідає одне з провідних місць в Україні.

3. Аналіз основних макроекономічних показників показав, що обсяг надходжень прямих іноземних інвестицій в 2017 році складає 1363.2 млн. дол. США, що на 2.5% вище ніж в 2016 році. Основний їх обсяг надходить до проектів переробної промисловості, енергетики, портової та транспортної інфраструктури. Країнами-лідерами, які інвестують в українську економіку є Кіпр, Сінгапур, Нідерланди та Велика Британія. Аналіз капітальних інвестицій показав позитивну тенденцію до росту вкладень за 2014-2017 рр, та склав 22299,7 млн. грн в 2017 році, що на 33,3% більше порівняно з 2016 р. Майже 62% капіталовкладень здійснюється за рахунок власних коштів підприємств та організацій.

4. Аналіз основних макроекономічних показників дав змогу з'ясувати місце Одеської області серед всіх областей України. Таким чином, за обсягом валового регіонального продукту Одеська область зайняла 3 місце (149 811 млн. грн), за обсягом валового регіонального продукту на душу населення – 6 місце (50 159 млн. грн), за обсягом прямих іноземних інвестицій регіон посів 3 місце (1363,2 млн. дол. США), а за обсягом капітальних інвестицій – 4 місце (22299,7 млн. грн). За результатами Євро-рейтингу інвестиційної привабливості, в якому приймали участь 22 області (без урахування Донецької та Луганської областей) України – Одеська область зайняла 5 місце в 2017 році та за результатами II кварталу 2018 року опустилась на 1 позицію нижче – 6 місце, проте попереду ще 2 квартали, тому робити остаточний висновок ми не можемо. Даний результат свідчить, що Одеська область має досить високий рівень інвестиційної привабливості.

5. За допомогою методики Бланка здійснено розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості Одеської області, який показав на якому рівні знаходиться інвестиційна ефективність області в 2017 році. Результат зафіксований на рівні 0,3269 – свідчить про те, що Одеська область знаходиться в середньому діапазоні, на що вказують і обсяги основних макроекономічних показників та місце по даним показникам серед всіх областей України.

6. Розроблений прогноз основних показників інвестиційної активності Одеського регіону на основі лінійного тренду, показав, що прогнозний обсяг прямих іноземних інвестицій на кінець 2018 року становитиме 1102,9 млн. дол. США, що на 9,9% нижче ніж в 2017 р. На відміну від прогнозів надходження прямих іноземних інвестицій, прогноз на здійснення капітальних інвестицій на 2018-2019 рр. в регіоні є позитивним, оскільки прогнозний обсяг капіталовкладень на кінець 2018 року зросте до 25080 млн. грн, а в 2019 р – до 30552 млн. грн.

7. При аналізі інвестиційної привабливості Одеського регіону були виявлені основні причини, які заважають формуванню сприятливого інвестиційного середовища та запропоновані дієві шляхи вирішення цих

проблем та залучення іноземних інвестицій в економіку регіону, а саме: реалізація регіональних програм, які працюють сьогодні в Одеському регіоні; державна підтримка в реалізації інвестиційних проектів спрямованих на розбудову туристичної інфраструктури, агропромислового комплексу, впровадження сучасних технологій; концентрація наявних ресурсів у пріоритетних галузях економіки; інвестування в людський потенціал; удосконалення законодавчої та нормативно правової бази, спрощення податкових процедур: зменшення рівня податків для іноземних інвесторів; доступ потенційних інвесторів до інформації щодо наявних об'єктів інвестування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дорохов В. Инвестиционный климат. Инвестиционная привлекательность регионов и отраслей России [Электронный ресурс] / В. Дорохов, М. Пиндур. — Режим доступа: http://studopedia.ru/1_63666_investitsionniy_klimat_investitsionnayaprivlekatelnostregionov_i_otrasleyrossii.html
2. Коюда В.О., Лепейко Т.І. Основи інвестиційного менеджменту: навч. посіб. / В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, - Київ: Кондор, 2008.- 340с.
3. Нападовська І.В. Теоретичні та методичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості України / І.В. Нападовська // Вісник ДонДует №4(28).- 2005.- С.55-61.
4. Петкова Л. Муніципальні інвестиції та кредити: навч. посіб. /Л. Петкова, В. Проскурін. – Київ, 2006. – 158 с.
5. Ушаков В.В. Сутність понять «інвестиційна привабливість регіону» та «інвестиційний клімат в регіоні» та фактори, що їх обумовлюють / В.В. Ушаков [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://lubbook.net/book_431_glava_1_Tema_1.
6. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів України 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrproject.gov.ua/sites/default/files/upload/rejting_investiciynoyi_privab
7. Асаул А. Систематизація факторів, які характеризують інвестиційну привабливість регіонів/А. Асаул //Регіональна економіка. – 2004. – № 2. – С.53–62.
8. Задорожна Я.Є., Дядечко Л.П. Підвищення інвестиційної привабливості підприємництва як напрямок залучення інвестиційних ресурсів /Я.Є. Задорожна, Л.П. Дядечко// Інвестиції: практика та досвід. - 2007. - №2.- С.32-35.
9. Рейтинг инвестиционной привлекательности регионов Украины // Украинский деловой журнал “Эксперт” – № 49 (52) – 26 декабря 2015 – 1 января 2016 – С. 71–76.

10. Іщук С.О. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект / С.О. Іщук, Т.В. Кулініч // Регіональна економіка. – 2010. – № 3. – С. 71–78.
11. Макарій Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств [Текст] / Н. Макарій // Економіст. – 2001. – № 10. – С. 52–61.
12. Степаненко С. В. Інвестиційна привабливість регіонів та інноваційна політика в контексті сталого економічного зростання [Електронний ресурс] / С. В. Степаненко. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/.../10.pdf>.
13. Момот Т.В. Інвестиційна привабливість акціонерного товариства: удосконалення сучасних методик оцінки / Т.В. Момот // Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. – 2005. – № 4(34). – С. 117–122.
14. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування : підручник : для студ. ВНЗ / А. П. Дука. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2008. – 432 с.
15. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика [Текст] : навчальний посібник / Л.М. Борщ, С.В. Герасимова; Київський ун-т ринкових відносин, Феодосійська фінансово-економічна академія. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 685 с.
16. Мамонова К. М. Інвестиційна привабливість як необхідна складова інвестиційного процесу: концептуальні підходи до її визначення та аналізу / К. М. Мамонова // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т., 2008. – Вип. 235, Т. IV. – С. 844–853.
17. Погорелова Т.В., Микитишина Г.Ю. Аналіз інвестиційної привабливості регіонів України за допомогою статистичних методів / Т.В. Погорелова, Г.Ю. Микитишина // Вісник соціально-економічних досліджень, 2014 рік, випуск 2(53). – С. 251–258.
18. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів України 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.invest-lvivregion.com/UserFiles/File/Rejting_invest.pdf

19. Петровська С.А. Оцінки інвестиційної привабливості регіону: порівняльний пофакторний аналіз / С.А. Петровська // Механізм регулювання економіки, 2012.– № 2.– С. 90–97
20. Оніщенко І.О. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи їх вирішення / І.О. Оніщенко // Траектория науки. Электронный научный журнал, 2016. – № 3(8).– С. 289–295.
21. Дудчик О.Ю., Пашикян І.С., Соловійова А.Г. Інвестиційна привабливість України / О.Ю. Дудчик, І.С. Пашикян, А.Г. Соловійова // Економіка і суспільство, 2013.– № 2 .– С. 541–548.
22. Бланк І.А. Инвестология: наука про інвестування. / За ред. проф. С.К. Реверчука. – К.: Атіка, 2001. – С. 180.
23. Офіційний сайт «Institutional Investor» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.institutionalinvestor.com>.
24. Офіційний сайт «Euromoney's Country Risk Rankings» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.euromoney.com>.
25. Офіційний сайт «Moody's Investor Service» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.moodys.com>.
26. Стеченко Д. М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: навч. посіб. / Д.М. Стеченко. – Київ: Вікар. - 2002. – 374 с.
27. Гурова К. Д. Экономическая реформа (некоторые аспекты реализации) / К. Д. Гурова. – Харьков : Фолио. - 2000. – 388 с.
28. Уманець Т. В. Оцінка інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів / Т. В. Уманець // Економіка і прогнозування. – Київ: Інститут економіки та прогнозування НАН України. – 2006. – № 4. – С. 133–145
29. Задніпряна Т. С. Інвестиційна привабливість України / Т. С. Задніпряна // Гуманітарний вісник ЗДІА. – Запоріжжя: ЗДІА, 2010. – Випуск 42. – С. 196–201.
30. Іванова Н. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості регіону: порівняльний аналіз сучасних методик / Н. Ю. Іванова, А. І. Данилів // Наукові

записки. Том 56, Економічні науки / Національний університет «Києво-Могилянська академія». – Київ: Академія. – 2006. – С. 16– 22.

31. Офіційний сайт «Україна сьогодні. Каталог провідних підприємств України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.com.ua/ukr/RegionsPotential/Odesa/>

32. Паспорт Одеської області 2017 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Одеської обласної ради. – Режим доступу : <http://oblrada.odessa.gov.ua/odeska-oblast/pasport-oblasti/>

33. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Головне управління статистики в Одеській області. — Офіційний сайт. — Режим доступу : <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>

34. Офіційний сайт «ЕвроРейтинг. Рейтингове агентство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://euro-rating.com.ua/rejting-investitsionnoj-effektivnosti-oblastej-ukrainy-po-itogam-vtorogo-kvartala-2018-g-kievskaya-oblast-pervaya/>

35. Офіційний сайт міста Одеси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua>

36. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. — Офіційний сайт. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

37. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91 № 1560 – XII // ВВРУ [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво Президента України. – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

38. Шатило О. Інституційні особливості державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності: порівняльний аналіз України і США. / О. Шатило // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації: Матеріали підсумкової науково-практичної конференції за міжнародною участю. 30 жовтня 2009 року. У 2-х томах. – Т. 2. – Одеса: ОРІДУ НАДУ. – 2009. – с.151-157.

39. Борщевський В.В. Іноземні інвестиції як чинник регіонального розвитку /В.В.Борщевський // Фінанси України. – 2003. – № 10. – С. 108–117
40. Швайка, Л.А. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / Л.А. Швайка. – Київ: Знання. - 2006. – 435 с.
41. Чириченко Ю.В. Прямі іноземні інвестиції у галузевому розрізі / Ю.В. Чириченко, О.К. Котко // Економічний простір. – 2014. – № 84. – С. 46–55.
42. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент:учебный курс / И.А. Бланк. – Киев: Эльга-Н, Ника-Центр. - 2001. – 448 с.
43. Додаток до рішення обласної ради від 21 грудня 2015 року № 32-VII/Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року. [Електронний ресурс]// Режим доступу: <http://dair.odessa.gov.ua/files/ved/dodatok.pdf>
44. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 вересня 1996р.№ 93/96-ВР [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво Президента України. –Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>
45. Закон України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» від 20 грудня 2001р №1457-III [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво Президента України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1457-14>
46. Альтернативні джерела фінансування економічного розвитку на місцевому рівні / Н.В. Сментина, Н.А. Клевцєвич // Глобалізаційні процеси в розвитку національних економік: матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (Львів, 31 березня 2016 року). – 2016. С. 23-25
47. Петрикова Є.М. Прямі іноземні інвестиції та економічний зростання /Є.М. Петрикова // Питання статистики. - 2014. - № 9. - С. 14-21.
48. Гойко А. Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні \
50. Офіційний сайт «Всеукраїнська експертна мережа» [Електронний ресурс]//Режим доступу: <http://www.experts.in.ua/regions/>

51. Алексєєв А. Структура інвестицій: наскільки вона передова? / А.Алексєєв // Економіст. - 2015. - № 3.- С.34-35.
52. Гайдучкий А.П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки / А.П. Гайдучкий // Економіка і прогнозування. – 2015. - №4. – С.119-129
- 53.Захожай В. Статистика інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] / В. Захожай, М. Кіт. – Режим доступу: <http://personal.in.ua>
- 54.Шмігельська З.К. Інноваційна привабливість регіону: фактори та умови підвищення / З.К. Шмігельська // Університетські наукові записки. Економіка. - №2. - 2010. – с. 136-145.
55. Гамалій В.Ф., Сотніков В.С. Визначення інвестиційної привабливості регіонів України за допомогою трендових моделей / В.Ф. Гамалій, В.С. Сотніков// Економіка і прогнозування. – 2014. - №3. – С.129-134
56. Гуменна К.Р. Аналіз методик оцінки інвестиційної привабливості регіону / К.Р. Гуменна // Університетські наукові записки. Наука в інформаційному просторі. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (29-30 вересня 2011 р.) в 7-и томах. Т. 6. Актуальні питання економіки. Дніпропетровськ. - 2011. – с. 54-57
- 57.Ткаченко А.М., Пласкіна Є.М. Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні// Економіка і регіон. – 2014. - №2(45). – С. 8-11
- 58.Ландарь А. Особливості залучення іноземних інвестицій в Україну / А. Ландарь // Економіка України. – 1998. – № 12. – с.153-165
- 59.Державне регулювання економіки : підручник / [І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога] ; за ред. д-ра екон. наук., проф., акад. АН вищої школи України І. Р. Михасюка. – [2-ге вид., випр. і доп .] / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Київ: Атіка ; ЕльгаН, 2000. – 592 с.
60. Червова Л. Г. Правове регулювання інвестиційної діяльності / Л. Г. Червова, М. І. Назарчук // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 68–73.
- 61.Сментина Н. В. Особливості методології стратегічного планування в системі державного управління соціально-економічним розвитком територій / Н. В. Сментина // Вісник СумДУ. (Серія “Економіка”). – 2013. – № 4. – С. 67-80.